

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Apátfalvi archaikus népi imák**
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
  - agrár- és élelmiszergazdaság
  - ipari és műszaki megoldások
  - természeti környezet
  - egészség és életmód
  - kulturális örökség
  - turizmus
  - épített környezet
  - sport
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Csapó Jánosné Apátfalva, Vargáné Antal Ilona Apátfalva, Polner Zoltán néprajzkutató Szeged
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
  - települési
  - tájegységi
  - megyei
  - külföldi magyarság
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A népi imádság a magyarság szellemi kultúrájának legősibb rétege. Az idősök kihalásával sajnos Apátfalván is egyre nehezebben lelhető már fel a népköltészetnek e gyönyörű ága.

A ma élő idős asszonyok közül csak kevesen emlékeznek ezekre az imákra, akik pedig még tudják, azok sem imádkozzák. A népi imák jellemzője, hogy templomban nem imádkozták, imakönyvben nem szerepelnek. Az egyházi imáktól abban különböztek, hogy nem volt kötött szövegük. Szájról szájra terjedve – a népmesékhez hasonlóan – mindenki adott hozzájuk, vagy vett el belőlük. Maga a motívum adva volt, ehhez tette hozzá mindenki a saját szenvedését, bánatát.

Szinte a zeneiség határát súrolva, este az ágy szélén ülve monoton hanghordozással imádkozták. Ezek az ősi imák felismerhetőek arról, hogy mindig a következőképpen kezdődnek: „Én lefekszek én ágyamba, mint Úr Jézus koporsóba...”

Vagy: „Ánafa letelepedet...” Idáig mindenki egyformán mondja, de a következő sorok minden adatközlőnél máshogy hangzanak. Közös jellemzőjük, hogy gyakran előfordul a „kakasok szólának” sor. A népköltészet e formája naív rímekbe szedve gyönyörűen hangzott el a nénik szájából, hiszen a mi apátfalvi nyelvjárásunk még egyedibbé tette ezt. Szeretnék közreadni néhány szép imát, melyeket adatközlőimtől hallottam:

Én lefekszek én ágyamba
Mint Úr Jézus koporsóba.
Mellém tészem két karomat
Két misemondó gyertyámat
Három angyal fejem fölött
Egyik őriz éjfélig
A másik hajnalig
Harmadik halálom órájáig.
Kakasok szólának,
Máriát kiáltának.
Kejj fő szép Szűz Mária
Most viszik zsidó Krisztusunkat
Kú oszlophon kötözik
Magos kúre fölfeszítettik
Hét csöpp vére elcsöppen.

Odaménnek az angyalok
Ólomba fölszédik
Cintányérra tészik
Szép Szűz Mária elibe viszik.
Szép Szűz Mária azt mondá:
Aki eztet este lēfektibe
Rēggel fōkeltibe emondja
Hēt halálos büntű mēgmēnekszik. Ámen.

Egy másik változat szerint:

Én lēfekszēk én ágyamba
Mint Úr Jēzus koporsóba.
Nehéz álom el nē nyomjon
A kísértet távol járjon.
Vess el ēngēm sátán
Ne kísérgess ēngēm
Mer van nēkēm
Fejem fölött három angyal.
Egyik őriz éfjélig
Másik hajnalig
Harmadik utolsó órámig.
Vess körösztot fejem alá
Öt ujjaddal öt sebēddel
Hatvanhat angyaloddal.
Kerűjj köröszot őrizz angyal
Szent Gergely, szép Szűz Mária. Ámen.

Egy harmadik változat:

Én lēfekszēk én ágyamba
Mint Úr Jēzus koporsóba.
Mellēm tészēm két karomat
Két misemondó gyērtyámat.
Három angyal énmelitem
Egyik őriz éfjélig
A másik hajnalig
Harmadik utolsó órámig.
Kerűjj köröszot őrizz angyal
Őrizz édes Jēzusom
Őrizz ébren is ēngēmet
Hogy baj nē érje éltēmet.
Ez világon amíg lēszēk
Mindēnt tetszēsēdre tészēk.
A kakasok szólának
Szép Szűz Máriaát kiáltának:
Kejj fő Mária, kejj fő
Most viszik a tē szent fijadat
Tērdig vérbe
Szent szakállát tēpázzák
Vas vesszőbe vagdossák.
Mēgszólal a Jēzus a magas körösztfán:

Aki eztet este lefektibe
Röggel föketibe emondja
Nem vettetik a purgátérium tüzibe
Most és ma léssen a paradicsom kertibe. Ámen.

A megváltó családfáját mondja el a következő ima:

Ánafa letelepedett
Ánafa szülte ágát
Ága szülte bimbóját
Bimbója szülte Szent Annát
Szent Anna szülte Máriát
Mária szülte szent fiát
A világ megváltóját. Ámen.

Az itt bemutatott néhány imából is látható, hogy milyen egyformák, ugyanakkor páratlan szépségű variánsokat hallhatunk gyűjtésük során. Ha valaki cikkem olvasásakor kedvet kap a népi imák gyűjtésére, szerencsés helyzetben van, ugyanis Makó és környéke, a maros menti falvak hatalmas folklórkincset őriznek. Gyűjtésükre már nem sokáig van lehetőség, mert az adatközlők idősek. Imakönyvben leírva nem találhatók, hiszen fejből tudták, anyáról lányára szállt.

Marosvidék folyóirat, 2000. december Csapó Jánosné: Ánafa letelepedett c. cikk.

Ánafa letelepedett

Ánafa szülte ágát,
Ága szülte bimbóját.
Bimbója szülte virágját,
Virágja szülte Szent Annát.
Szent Anna szülte Máriát.
Mária szülte Jézusát.
A világ megváltóját.
Kakasok szólának,
Máriát kiáltnak.
Kelj föl szép szűz Mária
Szent fiadat itt viszik,
Golgotára kísértik.
Útközben korbáccsal verik.
Fakeresztre szögelik,
Krisztusunknak vére hullik.
Körégyűlnek az angyalok
Azt cintányérba fölszedik.
Mária elé viszik.
Szűz Mária ezt látva
Azt mondja Ő, azt vallja,
Aki ezt napjába elmondja,
A hét halálos büntől megmenekszik. Amen

Esti ima

Én lefekszem én ágyamba
Mint Úr Jézus koporsóba
Mellém teszem két kezemet

Miseégő két gyertyámat
Kerüld köröszt házamat
Őrizd angyal lelkemet
Egyik őrizz éjfélig
A másik virradtig
A harmadik halálom órájáig. Amen

Esti ima

Én Istenem, jó Istenem
Becsukódik már a szemem,
De a Tied nyitva Atyám,
Amíg alszok vigyázz reám.
Vigyázz kedves szüleimre
Meg az én jó testvéremre.
Mikor a nap újra felkel,
Köszönthessük egymást reggel. Amen

Könyörgés

Mentsen meg a jó Isten mindnyájunkat
Árvíztől, tűzvésztől, háborútól,
Éhínségtől, döghaláltól,
Mindenféle betegségtől,
Minden veszedelemtől,
Jézusom neked élek,
Jézusom neked halok,
Jézusom tied vagyok,
Életemben és halálomba. Amen

Szűz szülője

Szűz szülője Istennek,
Engedd, hogy tied legyek.
Tied élet s halálban,
Tied jó és balsorsban,
Tied küzdve, szenvedve,
Tied most és örökre.
Szűz szülője Istennek,
Engedd, hogy tied legyek.

Anyám benned bízom és remélek,
Anyám te utánad epedek,
Anyám te jóságos kegyelmezz,
Anyám te hatalmas védelmezz!
Anyám óh jöjj segíts imádkozni,
Anyám óh jöjj segíts küzdeni,
Anyám óh jöjj segíts szenvedni,
Anyám óh jöjj ne hagyj elveszni!

Hiszen tudsz segíteni, óh hatalmas,
Akarsz is segíteni, óh irgalmas,
Kell is segítened, óh hűséges,

Fogsz is segíteni,óh kegyelmes!
Anyám te vagy a kegyelmek anyja,
Szomorúak vigasztalója,
Bűnösök oltalma és menedéke,
Földnek reménye,s mennynek ékessége!

Ki kérte még segítségedet hasztalanul?
Ki távozott tőled meghallgatatlanul?
Azért bizton mondom, minden szenvedésben,
Mária mindig segít, minden időben!
Biztosan állítom életben s halálban,
Mária mindig segít, minden balsorsban!
Azért hiszem,s meghalok ezen hitemben,
Hogy veled leszek Jó Anyám, fõnn az égben!

Szűz szülõje Istennek,
Engedd, hogy tied legyek.
Tied élet s halálban,
Tied jó és balsorsban,
Tied küzdve, szenvedve,
Tied most és örökre.
Szűz szülõje Istennek,
Engedd, hogy tied legyek.

Oltalmad alá futunk

Oltalmad alá futunk, Istennek szent Anyja.
Könyörgésünket meg ne vesd szükségünk idején.
Hanem oltalmazz meg minket mindenkoron,
Dicsőséges és áldott Szűz.
Mi asszonyunk, mi közbenjárónk,
Mi szószólónk,
Engeszteld meg nekünk Fiad,
Ajánlj minket szent Fiadnak,
Mutass be minket szent Fiadnak. Amen

Most segíts meg Mária

Most segíts meg, Mária,
Ó irgalmas Szűz Anya,
Keservét a bűnnek, bajnak,
eloszlatni van hatalmad.
Hol már ember nem segíthet,
A te erőd nem törik meg.
Hol a szükség kínja nagy,
Mutasd meg, hogy anya vagy.
Most segíts meg Mária,
Ó irgalmas Szűz Anya. Amen.

Vargáné Antal Iлона imái. Apátfalva, szül. 1934.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Az apátfalvi népi imák a környékbeli falvaktól szigetként elkülönülő pátfalviak ősi vallásosságának megnyilvánulásai. Szinte minden család őriz még egy pár soros imát, mely írásos formában nem olvasható sehol, valaha a nagyszülőktől tanulták. Ősi nyelvezetük, szókincsük a szavak közül kiérződő naiv hit megőrzésre érdemes.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Csapó Jánosné: Ánafa letelepedett Marosvidék folyóirat, 2000. december

Balázs Katalin: „Mikoron az úr Jézus a földön járt...” Bábic könyvek sorozat 2001.

Polner Zoltán: Éganyám, földanyám Makó, 1985 A Makói Múzeum füzetek 45.

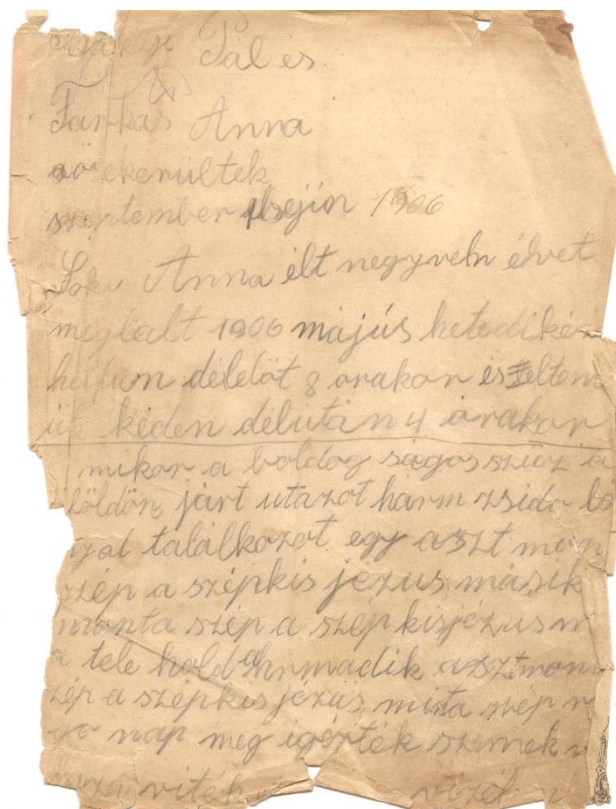
Polner Zoltán: Koronával koronázzák Makó, 1985 A Makói Múzeum füzetek 48.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

Nincs weboldala az Apátfalvi archaikus népi imáknak.

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja

Takács Mihályné Fejes Mária szakrális tárgyai. Apátfalva

Tükrös szentkép. Nagy értéket képviselt.